שאינו זוכה כזוכה מ"ם עניים גופייהו לשעשו שאינו

ניחא להו כי היכי דכי אגרו לדידהו

נלקום בנייהו בתרייהו ופליגא (4) דר' חייא

בר אבא דאמר רבי חייא בר אבא אמר רבי

יוחנן אלא גדול גדול ממש ולא קמן קמן ממש

אלא גדול וסמוך על שלחן אביו זהו קטן קטן

ואינו סמוך על שלחן אביו זהו גדול: מציאת

עבדו ושפחתו העברים הרי הוא של עצמן:

אמאי לא יהא אלא פועל יותניא במציאת

פועל לעצמו במה דברים אמורים בזמן

שאמר לו נכש עמי היום עדור עמי היום

אבל אמר לו עשה עמי מלאכה היום מציאתו

לבעל הבית אמר רבי חייא בר אבא אמר

רבי יוחנן הכא בעבד נוקב מרגליות עסקינן

שאין רבו רוצה לשנותו למלאכה אחרת רבא

אמר במגביה מציאה עם מלאכתו עסקינן רב

פפא אמר יכגון ששכרו ללקט מציאות והיכי

דמי דאקפי אגמא בכוורי: יהאי שפחה היכי

דמי אי דאייתי שתי שערות מאי בעיא

גביה ואי דלא אייתי שתי שערות אי איתיה

לאב ידאבוה הויא ואי דליתיה לאב תיפוק

במיתת האב יידאמר ריש לקיש אמה

העבריה ∘קנה עצמה במיתת האב מרשות

האדון מקל וחומר ולאו איתותב ריש לקיש

נימא מהאי נמי תיהוי תיובתא לא לעולם

דאיתיה לאב ומאי הרי הן שלהן לאפוקי

דרבה: מציאת אשתו: גירשה פשימא

הכא במאי עסקינן הבמגורשת ואינה

מגורשת ידאמר רבי זירא אמר שמואל יכל

מקום שאמרו חכמים מגורשת ואינה מגורשת

בעלה חייב במזונותיה מעמא מאי אמור רבגן

מציאת אשה לבעלה כי היכי דלא תיהוי

לה איבה הכא אית לה איבה ואיבה:

בותני' ימצא שמרי חוב אם יש בהן אחריות

נכסים לא יחזיר שבית דין נפרעין מהן אין

בהן אחריות נכסים יחזיר שאין בית דין

נפרעין מהן דברי רבי מאיר וחכמים אומרים

יבין כך ובין כך לא יחזיר מפני שבית דין

נפרעין מהן: גמ' במאי עסקינן אילימא

כשחייב מודה כי יש בהן אחריות נכסים אמאי

לא יחזיר הא מודה ואי כשאין חייב מודה כי

אין בהן אחריות נכסים אמאי יחזיר נהי דלא

גבי ממשעבדי מבני חרי מגבא גבי לעולם

"כשחייב מודה והכא היינו מעמא דחיישינן

שמא כתב ללות בניסן ולא לוה עד תשרי

ואתי למטרף לקוחות שלא כדין אי הכי כל

שמרי דאתו לקמן ניחוש להו הכי כל שמרי

לא ריעי הני ריעי אלא הא ∘דתנן יכותבין שמר ללוה אף על פי שאין מלוה עמו

לכתחילה היכי כתבינהו ניחוש שמא כתב

ללות בניםן ולא לוה עד תשרי ואתי

למטרף לקוחות שלא כדין אמר רב אםי

בשמרי

ל) גיטין ל. בכורות יח.,לעיל י. לקמן קיח.,

ג) גיטין סד:, ד) קדושין טו., ה) [קונה את עלמה

כל"ל], ו) כתובות לו: ע"ם

ניטיו על. ע"ם ב"ב מו:

ו. יט.ן, ח) וב"ב קסו:ן,

טי כש"י זבחים ו. ד"ה

ב) עי לש יובחים ו. ל י קופיא, י) [שמות כא], כ) [ויקרא כה], () ג"ל

ורבה. מ) ואלו נערות מ:ז.

() [וע"ע תוס' כתובות מז.

ם) וכתובות כה:ז.

קד א מיי׳ פי״ז מהל׳ אבידה הל׳ יג סמג עשין על טוש"ע ח"מ סי

ער טעיף כ. ב ג מיי' פ"ט מהלי שכירות הלי יא סמג שם טוש"ע שם סעיף ג: קו ד מיי' פי"ז מהל' אבידה הל' יג סמג

קו ה מיי שם סמג שם טוש"ע ח"מ שם סעיף נוטוש"ע אה"ע סי' פר: נוטוש"ע אה"ע סי' פר: קח ו מיי׳ פי״ח מהלי אישות הלכה כה מוש"ע אה"ע סי׳ לג סעיף קם ז ח מיי פי״ח מהלי

מוסף רש"י

עשו את שאינו זוכה כזוכה. במהומות הרבה מפני תקנה עשו כן לר' יוסי להניזקין (גיטין נט:) עני המנחף ברחש הזים ומלודות היות ועופות ומליאת חרש, ובבכורות (יח:) כל שחליפיו ביד כהן פטור מן המתנות, ובגמרא דשנים אוחזין (כאן) השוכר את הפועל ילקט בנו אחריו, דאף על פי שאין ל מפני תקנה עשו (גיטיו ל.)**. בזמו שאמר** לו נכש עמי היום. דלח ועידור, וכשהגביה המליחה אין זו ממלאכת בעל הבית משכרו שכר פעולת ניכוש ועידור כל שעת הגבהה (לעיל י.). אבל אמר לו עשה עמי. מלאכה היום כל מלאכה שהוא עושה מלאכת בעל הבית היא וקנה כעל הכית (שם). במיתת האב. לכיה (קדושין טד.). חייב במזונותיה. על דיהב לה גט ודאי ורוור״ח ליסכ כסי גם יתור (ושב ם ב"ב מז:). אם יש בהן אחריות נכסים. ששיעגל לוה נכסיו לאומה מלוה. לא יחזירנו מוצאו למלוה ואמילו הלוה מודה שהוא חייב לו, דחיישיטן שמא פרעו ומן הלוה נפל חה שהוא מודה עלת קנוניא היא ביניהם לקוחות ויחלקו (כתובות נא:). לטרוף ביניהם שבית דין נפרעין מהן. דאחריות טעות סופר הוא

דניחא להו דנלקטו בנייהו נמי בתרייהו דידהו ולפיכך אמר ר' יוסי בניו ואשתו העני וכו׳ ואוקימנא אע״ג דלא אתו לידייהו כר׳. ועולא אמר הא מני ר׳ יוסי היא דאמר עשו את שאינו זוכה כזוכה דתנן בבכורות

ד"ה ומוכה) ומוכה להם על ידי בנו ובתו (ב) ולשמואל דאמר הכא עסין על טוט"ע לו" על סעיף ב: קה ב ג מיי' פ"ט :ער סעיף ב

> אבידה הלכה א סמג עשיו על טוש"ע ח"מ סי סה סעיף ו: קר ט מיי פכ"ג מהלי מלוה ולוה הלכה ה ופכ"ד שם הל' א סמג עשין לד טוש"ע ח"מ סי

לט סעיף יג:

ומריף ממשעבדי ומפסדי לקוחות (שם). כותבין שטר ללוה. להיות מומן בידו לחת למלוה כשילוה לו מעות, אע"פ שאין מלוה

רבינו חננאל

עמו (רשב"ם ב"ב קסז:).

ואסקה רבא עשו הקטן שאינו זוכה לעצמו מן התורה כזוכה מאי טעמא עניים גופייהו מחלי ליה מלקטיו אחריו. פי׳ אינו מלקטין אחויז. פי אינו זוכה כזוכה כדתנן פרק כל גט שנכתב שלא לשם אשה פסול. המלוה מעות

דמליחתו לחביו ה״ה כל זכיותיו לאביו ואמה העבריה אע"פ שהיא הטנה זכיא בעירובה דמליאתה אינה לאדוניה אף על גב דשמואל אית ליה פרק התקבל (גיטין דף סד: ושם ד״ה אלא) קטן זוכה לעלמו ואינו זוכה לאחרים הא משני התם שאני שתופי מבואות דרבנן והא דאמר שמואל פרק מי שהוליאוהו (עירובין דף מט. ושם: ד״ה וקטן) דעירוב משום קנין טורבא אמר משום דירה ואמר איכא בינייהו קטן הא פר"ח התם דאית ליה בית לקטן קאמר ולא כפרש"י שפי׳ שאינו גובה העירוב לפי שאינו זוכה ולר"י דאמר לא גדול גדול ממש ה״ה דגבי עירוב נמי דקטן ואינו סמוך על שולחן אביו זוכה כאמה העבריה וגדול סמוך על שולחן אביו אינו זוכה ולריך ליזהר שלא לזכות העירוב ע"י בנו הגדול הסמוך לשולחנו דקי"ל כרבי יוחנן לגבי שמואל כדאמר פרק מי שהוליאוהו (שם מו:) ועבדו ושפחתו העברים אע"ג דסמוכין על שולחנו מציאתם לעצמם וכן זוכין בעירוב ולא הוי ידם כיד האדון דלא שייך איבה אלא בבנו שדרכו לזונו תמיד ואם לא יפרנסו אביו לא יפרנסנו אחר אבל אדם אחר מעלמא סמוך על שולחן חבירו חנם כגון יתום וכיולה בו חין סברה שתהא מניאתו לחבירו וכ״ש עבד ואמה שבשכר טרחם הם אוכלים ובתו אפילו נערה ואינה סמוכה על שולחן אביה מליאתה לאביה משום איבה דאי בעי מסר לה למנוול ומוכה שחין כדאמר בפרק מי נערה (כתובות דף מו ושם) י ודלח כרש"י שפירש משום דכתיב בנעוריה דההוא בהפרת נדרים הוא דכתיב כדאיתא בפרק קמא דקדושין (דף ג: ושס) ופרק נערה (שם מו:) ואשתו דוכיא בעירוב אף על גב דידה כיד בעלה מוקי לה בסוף נדרים (דף פח:) דאית לה בית באותו מבוי דמגו דוכיא לנפשה זכיא נמי לאחריני: במגביה מציאה עם מלאכתו.

רבי יוחנן אמר לא גדול גדול ממש. [א] מפרש ר״ת כי היכי דפליגי

וא"ת הא דתניא בפ"ק דקדושין (דף טו:) אמה העבריה מציאתה לאביה ושכר בטלה לרבה היכי מתוקמא אליבא דרבא דאם הגביהה עם מלאכתו ליכא שכר בטלה ואם לא הגביהה עם מלאכתו א"כ מציאתה לאדוניה וי"ל דהתם ודאי לריך להעמיד בנוקבת מרגליות: ששברן ללקט מציאות. [-] וה״פ

דברייתה בד"ה בזמן שאמר ליה עשה עמי באותו ענין שהוא כמו נכש עמי היום אבל אמר ליה עשה עמי מלאכה של מציאות כו': באר בעיא גביה. דהיא נמי אינה יכולה למכור עלמה אחרי כן

כשדה שהלכו בה הנמושות כדתנינן מאימתי כל אדם מותרין בלקט ובשכחה ובפאה משהלכו בה הנמושות.

כדאיתא בספרי: לא לוה עד תשרי. פירוש ועתה רולה ללות בו שיש לו טורח לכתוב שטר אחר וגם כדי להרויח פשיטי דספרא אבל אין לפרש שכבר לוה בו קודם שנפל דא"כ מאי משני הני ריעי לפי שנפל ויש הוכחה דמשום פסולו לא נזהר לשומרו והא לוה בו כבר ופשיטא שנזהר לשומרו: ברתבין שמר דדוה אף עד פי שאין מדוה עמו. וליכא למיחש למחזי לשקרא כמו © באשרתא דדייני דאם כתבו קודם דנחזי חמימת ידי סהדי (ג) פסולה דהכא כיון שהוא כותב חובתו לא שייך מחזי כשקרא:

עשו את שאינו זוכה כזוכה. אע"פ שאין לקטן זכייה במקום הכא פליגי נמי גבי עירוב דתגן בפ' חלון (עירובין דף עט: ושם אחר כאן עשאוהו כזוכה: מאי טעמא עניים גופייהו ניחא להו. בהאי תקנתא דכי אגרו להו לדידהו כו': ופליגא. דשמואל דפירש קטן ממש החם נמי גבי עירוב אינו זוכה דידו כיד אביו כיון טעמא דמתני׳ משום דלית ליה זכייה: אדר' חייא בר אבא.

דאמר אף גדול שיש לו זכייה אם סמוך הוא על שולחן אביו מליאתו לאביו משום איבה אבל אינו סמוד על שולחן אביו אפילו הוא קטן מציחתו שלו: לא יהא אלא פועל. לא יהא עבדו אלא שכיר בעלמא תנינא דמליאתו לבעל הבית בזמן שלא פירש לו לאיזו מלאכה שכרו ועבד זה כשקנאו רבו לסתם מלאכה קנאו: שאין רבו רולה לשנותו. הלכך לא ניחא ליה שיגביה לו מציאה דמליאה מעולה בדמיה משכר ביטול מלאכתו לא שכיחא הלכך אי אתרמי ואשכח שלו הוא וישלם לרבו שכר ביטולו: עם מלחכתו. שלח ביטל כלום הלכך לעצמו: רב פפא אמר. הא דתניא פועל מציאתו לבעל הבית: ששכרו ללקט מליחות. והיכי דמי. דאתרמי: : הרצה דחקפי חגמה בכוורי. שלף הנהר חוך לגדותיו ולפו הדגים שם וכשיבשו המים היולאים נמלאו שם דגים הרבה. ש דאקפי תרגום של הליף כדמתרגמינן וילף הברזל וקפא ברזלא (מלכים ב ו): מאי בעים גביה. הם תנים יונחה בסימנין: דחבוה הויח. מליחתה דהא קטנה היא: ואי דליתיה לאב. מאי בעיא גבי האדון תיפוק מיניה במיתת האב: מקל וחומר. בפרק קמא דקדושין (דף מז.) מה סימנין שחין מוליחין מרשות החב מוליאין מרשות האדון כדילפינן ויצאה חנם י אלו ימי בגרות אין כסף אלו ימי נערות מיתת האב שמוליאה מרשות האב שאינו מוריש לבניו מה שזכתה לו תורה בבתו שיהה מעשה ידיה לחחין כדילפינן (כתובות דף מג.) והתנחלתם אותם לבניכם ? ולא בנותיכם לבניכם אינו דין שמוליחה מרשות החדון: ולחו אימותב רבי שמעון בן לקיש. דרבה. בקדושין (שס): לחפוקי לחפוקי שחינו של רבה חלח של אביה וקרי ליה שלהן משום דאב מינה קזכי: במגורשת ואינה מגורשת. כגון זרק לה גיטה ספק קרוב לה ספק קרוב לו ברה"ר: ומשום הכי חייב במזונוחיה. אנטריך לאשמועינן דמניאתה שלה דטעמא מאי אמור רבנן מניאת האשה כו': בותבר' אחריות נכסים. שעבוד קרקעות שיגבה מהן: יחזיר ולא יחזיר טעמא בגמ' מפרש: גבו' כשחייב מודה. שהלוה מודה שהשטר אינו פרוע: אמאי לא יחזיר. אם לטרוף לקוחות בא בדין הוא טורפן:

הגהות הב"ח גם' ופליגא אדר מייל: (ב) תום׳ מייס: (כ) תוםי דייה ר' יוחנן וכו' בנו ונתו הגדולים דלשמואל דלמת הכל: (ג) ד"ה כותצין וכו' ידי סהדי אחתימת ידייהו פסולה

הגהות הגר"א [א] תום' ד"ה ר"י מפרש נ"ב ורמב"ם כ"ת כו". ר"ת כר. נ"ב ומעב"ם חולק: [ב] שם ד"ה ששכרו וה"פ כו'. נ"ב והרמ"ה מפרש ששכרו סתם ומראה ללקט לו

רבינו חננאל (המשך)

ופליגא הא דר' יוחנן

דהכא:

דאמר לא גדול גדול ממש ולא קטז קטז ממש אלא [גדול] וסמוך על שולחן אביו זהו קטן. קטן ואינו סמור על שולחז אביו זהו גדול אדשמואל. מציאת עבדו ושפחתו העברים הרי אלו שלהם. ומקשי׳ והתניא בפועל אם שכרו עשה עמי מלאכה מציאתו לבעה"ב ולא יהיה העבד . בקונה עבד נוקב מרגליות דאין רבו רוצה לשנותו . למלאכה אחרת דלאו עשה עמי מלאכה הוא אלא במלאכה זו בלבד לפיכד לא נשתעבד לאדונו אלא באותה מלאכה בלבד. רכא אמר במגביה מציאה זו עם מלאכתו דלא בטל ממלאכת רבו. רב פפא אמר כי בפועל מציאתו לבעה"ב כגון דאקפי אגמא בכוורי ושכרו ללקוט לו בכוורי. . ושפחתו. הא שפחה היכי דמיא אי דאייתי ב׳ שערות וכו׳ עד אמר שברון וכו כו אכו לך ריש לקיש לעולם דאיתיה לאב ומציאתה לאביה היא והאי דקתני את אדוניה ממציאתה. ויש רבא בפ׳ האשה נקנית זאת אומרת עבד עברי גופו קנוי באה משנתנו להוציא . מזה הטעם של רבא. מציאת אשה שגירשה אע״פ שלא נתן לה עדי כתובתה מציאתה שלה. אוקימנא במגורשת ואינה ולא נתז לה כתובתה חייב פרוטה אחרונה. אמר ר' יוסי מתני' אמרה כז אמר

הואיל וחייב במזונותיה עד שיפרע כתובתה תהא מציאתה שלו לפום כן תני מציאת אשה שגירשה לעצמה: מצא שטרי חוב אם יש בהן אחריות נכסים לא יחזיר. אולקימנא כשחייב מודה. ואמאי לא יחזיר דחיישינן שמא כתב ללות בניסן ולא לוה עד תשרי וטורף ללקוחות שלא כדין. אי הכי כל שטרי דעלמא נמי נימא הכי. בתב ללות בניסן ולא לוה עד תשרי וטורף ללקוחות שלא כדין. אי הכי כל שטרי דעלמא נמי נימא שאין בפלי ריעי. אלא הא דתנן כותבין שטר ללוה אע״פ שאין

ממשעבדי. ממקרקעי שמכר אחרי

כן: הני ריעי. הואיל ונפל אתרע

דיש לומר אם היה כשר היה נזהר בו:

בשטרי